

vorm. G. J. Manz u Regensburg-u (Bavarska).

Ko je zabavljen sa duhovnom pastvom, zna najbolje, od kolike mu je vrijednosti i pomoći svaka stručna knjiga, a napose onakova knjiga, koja je u strukovnim krugovima priznata praktičnom. Utvrđeno je danas, da je djelo opata Röggl-a skroz praktično, a čestokratno izdavanje najjasnijim je dokazom za to. Prvi je put djelo izašlo g. 1860., i u razmaku od jednog poluvijeka doživjelo petnaest izdanja. Razlog je čestom izdavanju praktična strana knjige. Dekan Lechthaler sabrao je u ovoj knjizi sva zlatna zrnca glasovitog premonstranskog opata Röggl-a, koja se odnose na pouku u ispovjedaonici. Svećenik-ispovjednik mora da pruži zdravu pouku svakomu, ko k njemu pristupi. Najzdravija je pak pouka ona crpljena iz svetog pisma i crkvenih otaca. Tim se je služio i prvotni začetnik naslovnoga djela. Sa razgovjetnom kratkoćom i jedrinom riječi imamo tuj prikazanu grdobu i pogubnost grijehâ. Pisac je pridodao i naputke, kako da se čuvamo pojedinih grijeha i što da se dade pokorniku za pokoru. Gradivo je vrlo lijepo razređeno: za svaku nedelju ili oveću svetkovinu nalazi se posebni naputak udešen prema nedeljnom evanđelju, a za obične grijeha napuci su udešeni prema dokazima iz sv. pisma i sv. crkvenih pisaca. Svaki će voditelj duša od srca pozdraviti i zaželiti ovako poučno i praktično djelo opata Röggl-a, koje neka nabavi preko gore navedenog nakladnog zavoda u Regensburg-u.

Dr. Anton Lovre Gančević O. F. M.

Kroll Dr. Josef: Die Lehren des Hermes Trismegistos. 1914. U 8-ini XII+441 str. Cijena: 14/25 Mk. Naručuje se pri: Aschendorffsche Verlagsbuchhandlung, Münster i W. (Njemačka).

U savremenijoj se literaturi starog helenističnog svijeta pojavljuje pronučavanje nauke Hermeta Trismegista ili kraće tzv. hermetizma. Do nas je danas doprlo samo nekoliko knjiga, a možda će se s vremenom povisiti broj uslijed marnog istraživanja sa strane njemačkih učenjaka. U ovaj

čas istaknuti mi je osobito pisca naslovnog djela, gosp. Dr. Josipa Kroll-a koji je prvi pokušao, da iznese poznate hermetične nazore u svijetlu helenističnih nazora. Kroll-ova je briga, da polag najnovijih rezultata tekstovne i literarne kritike predoči čitaocu izvore i baštinu hermetizma. Neoplatonik Jamblik (De myst. VIII 1) spominje, da je broj hermetičnih knjiga sizao do dvadeset tisuća, dočim Manetho dolazi do bajoslovne brojke 36.525. Veliki broj takih knjiga sili nas, da pomišljamo na apokrifovanje spisa pod imenom poganskog božanstva: Hermes Trismegistos-a. Ono što je do nas doprlo i to u ulomcima potječe valjda iz drugog ili trećeg vijeka po Isusu. Najglavniji su ulomci: Poimandres, Kore Kosmon i Asklepios, a sadržavaju platonistične nazore prema filozofičnoj mistici i vulgarnom politeizmu. Za nas su važni ulomci i s toga, što u njima odsijeva helenistična vjera objave i spasenja u popularno-književnom obliku u smislu protukršćanske propagande. O tomu nas uvjeravaju i crkveni pisci kao: Arnobij i Laktancij. Po mojemu uvjerenju Arnobij je dapače komad svojeg djela (I. i II. knjiga) „Adversus Nationes“ posvetio zapravo borbi jednog gorljivog kršćanina protiv toga hermetizma. Odakle i postanak hermetizma: u ovoj knjizi nalazimo protumačeno ne hronologičnim dani intelektualnim redom. Kroll je htio zaroniti u postanak hermetičnih nazora prema naravaom nizu helenističnih i istočnih nauka. Citavo se Kroll-ovo djelo dijeli u četiri glavna dijela, i to: I. „Die Götterlehre des Hermes“ (1—110 str.) ili nauka o bogovima; II. „Die Lehre von der Welt“ (111—232 str.) ili o svijetu po Hermes-ovu naučavanju; III. „Die Lehre vom Menschen“ (233—325 str.) ili o čovjeku; i IV. „Ethik und Religion“ (326—389 str.) ili nauka o etici i vjeri prema hermetistima. Pridodata je i rasprava o jednom spisu Hermesovu, sačuvana na arapskom jeziku: de castigatione animae (390—405), gdje se razvijaju potanko asketični pogledi ovoga spisa. Na koncu knjige su: Nachträge und Berichtigungen (406—412 str.) tj. dodaci i ispravci, na koje se mora osobito pripaziti pri uporabi Kroll-ova djela.

Djelo je urešeno i sa vrlo zgodnim „Register“ (413–441 str.) t. j. kazalom stvari, imenâ pisaca i svjedocanstva.

Kroll-ovo se djelo, (izašlo u zbirci „Beiträge zur Geschichte der Philosophie des Mittelalters“), odlikuje dobrim nazrijevanjem hermetičnih i helenističnih misli o bogovima, čovjeku i svijetu kao i poznavanjem najnovije literature ne samo o hermetičnom dali i o svakom drugom intelektualno - religioznom pokretu predkršćanske i staroekvene dobi. Zaliti je samo, što se učeni pisac nije htio pozabaviti malko i sa povjesnom stranom hermetičnih spisa. Time bi njegovo djelo dostajalo kao prvo potpuno djelo onog čudnog vjersko-etičnog pokreta.

Dr. A. L. Gančević.

Alphons Steinmann: Die jungfräuliche Geburt des Herrn. Erste und zweite Auflage. 1916. Cijena 1 Mk. U 8. in 72 str. Verlag der Aschendorffschen Buchhandlung, Münster in Westfalen (Njemačka).

Među na važnijim pitanjima novozavjetne književnosti ubraja se pitanje Isusova djetinstva. U ovom se pitanju luče protestanti od katolika. Svaki katolik priznaje i ispovijeda čudesni porod našeg Spasitelja Isusa iz krila djevičanskoga, dok protestant to poriče. Steinmann uzima pitanje Isusova poroda ovako: ili mi imamo gledati u onom djetetu — čiju povjest nekoliko evanđelskih listova sadržava, — pravo dijete s neba, to jest božansko dijete, pred kojim smjerno ugrabimo naša koljena, ili su pak svi oni čudesni događaji pri njegovu navješćenju i porođenju — o čemu nas sv. pisci izvješćuju — samo teški, zlatom protkani plašt, što su ga priča i legenda — gdje se mješa isfinito sa lažnim — postavili na slaba pleća vječnoga djetesca. Steinmann kao pravi katolik zastupa prvi dio dileme i brani ju s ovom knjižicom u dva poglavlja. Prvo poglavlje ispituje Isusovo djevičansko porođenje prema sv. Pismu i predaji, a drugo svađa u sklad prividna proturječja o istom porođaju kod nadahnutih pisaca. Pošto je Steinmannovo djelo, — izašlo u zbirci

„Biblische Zeitfragen“ — proniknuto zdravim shvaćanjem kršćanskog dogmata i obrađeno uvidu novije literature, mi ga toplo preporučujemo.

Dr. A. L. Gančević O. F. M.

Hudal Dr. Alois: Soldatenpredigten. U maloj 8i str. VIII+130. Graz 1917. Verlag von Ulr. Mosers Buchhandlung (J. Meyerhoff). Cijena K 240.

Pisac priv. docent a sada c. ikr. vojni kurat izdao je zbirku propovijedi za vojnike, koje je on držao na bojnopolju. Držao ih je veli na njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku već prema tomu, kakove su ga čete slušale. Za to su, veli, sve propovijedi kratke. On ih nije naučio objelodaniti, ali na poticaj svojih prijatelja i drugova odlučio se da ih izdade. Priznaje pisac, da se je ovdje ondje poslužio skicama, što su ih iz Speiera lifrali vojnim kuratima, ali u velikom dijelu su samostalno obrađene. Daljnji razlog, zašto objelodanjuje ove svoje propovijedi, jest što se je i u vrijeme mira osjećala praznina i manjak onakovih propovijedi za vojsku. Dobro će doći ova zbirka mnogome vojnome kurvatu. Preporučujem. *Dr. Pazman.*

Przywara Erich S. J.: Eucharistie und Arbeit. Freiburg im Breisgau 1917 Herdersche Verlagsbuchhandlung. Buchschmuck von Adolf Kunst. U 12-i str. 50. Cijena 80 pfeniga.

U ovoj knjižici nastojao je pisac pokazati pravi srednji put između aktivnoga i kontemplativnoga života. Jedno i drugo je dobro, jedno i drugo je primjerom i živom riječju učio Isus, a nastavlja učiti katol. Crkva. Indijski budizam zastupa jednu skrajnost naime posvemašnji nutarnji kontemplativni život i nutarnje sjeđinjenje s božanstvom. Dok opet englesko-amerikanski protestantizam zastupa protivnu skrajnost, da je agilnost i vanjski rad bitnost prave religije. Pisac udara sredinom i pokazuje na presv. Eucharistiju, u kojoj je život i svaki poticaj na rad, ali kako na rad unutarnji — molitvu, razmišljanje, vježbanje kršćanskih